

HUOM! Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kiviaho-Kallio, P. (2020). Myyrmäestä Meisseniin: kaupunki kaikille aisteille. Teoksessa Sydänmaalakka, M. (toim.): *Näkökulmia kulttuurimatkailuun : blogikokoelma*, ss. 62–65. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja, TAITO-sarja vol. 53. Metropolia ammattikorkeakoulu : Helsinki.

PLEASE NOTE! This is an electronic self-archived version of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Kiviaho-Kallio, P. (2020). Myyrmäestä Meisseniin: kaupunki kaikille aisteille. In Sydänmaalakka, M. (ed.): *Näkökulmia kulttuurimatkailuun : blogikokoelma*, pp. 62–65. Metropolia ammattikorkeakoulun julkaisuja, TAITO-sarja vol. 53. Metropolia University of Applied Sciences : Helsinki.

The final publication is available online: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-224-7>

© 2020 Metropolia Ammattikorkeakoulu, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, LAB-ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu [CC BY-NC-SA](#)

Myyrmäestä Meisseniin: Kaupunki kaikille aisteille

Pia Kiviaho-Kallio

Kirjoittaja toimii Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa vieraan kielen viestinnän lehtorina matkailun koulutusohjelmassa.

Lapsuuteni Myyrmäessä elementtitalot olivat massiivisia dominopalikoita, jotka uutuuttaan hohtavina reunustivat Uomatietä. Pihalla lapset leikkivät tervapataa ja kirkonrottaa. Yhtäkkiä ikkunat avautuivat eri puolilla pihapiiriä ja kotiäidit huusivat stereona: ”Musta ori alkaa”. Silloin kaikki ryntäsivät A-, B-, C-, D- ja E-rappujen ovista sisään katsomaan ohjelmaa riippumatta siitä, oliko hevoshullu vai ei. K-kauppias Aslak tilasi kerran kesässä puhallinorkesterin soittamaan humppaa kaupan edustalle – hieman kulttuurista rakennustyömaiden ja nostureiden keskelle.

Shakinpelaaja-isäni avasi perspektiiviä maailmaan kirjeshakin kautta. Postinkulku oli hidasta ja pelit saattoivat kestää vuosia. Siinä ajassa ehti jo ystäväystyä pelikaverin kanssa, ja vuonna 1974 perheemme sai kutsun Meisseniin, joka oli toisen maailmansodan jälkeen jäänyt Itä-Saksan puolelle. Minulla on matkasta vahvoja muistikuvia. Olin juuri täyttämässä kuusi ja koin intensiivisesti vieraan ja oudon kaupungin kaikilla aisteillani.

Kultaseppä Müller asui perheineen 1700-luvun kerrostalossa, jonka rappukäytävässä ei ollut valaistusta. Saavuimme kaupunkiin myöhään pääsiäisaattona ja majoituimme perheen asuntoon. Yöllä heräsin kirkonkellojen soittoon. Ne eivät koskaan tuntuneet lakkaavan, ja voimakas polyfoninen pauhu pelotti minua. Äänessä ei ollut mitään tuttua. Müllereillä ruokailtiin meissen-pöytäliinastioista ja ruoka maistui erilaiselta, voi oli vetistä ja vähäsuolaista ja jokaisella aterialla tarjottiin Knödeln, jauhoisia klimppejä. Söin ne, sillä ymmärsin, että nirsoilu olisi ollut epäkohteliasta. Perheen teinitytöt veivät pienen vieraansa kävelylle, ja sain työntää antiikkisia nukerattaita jyrkillä mukulakivikaduilla. Kaupunki tuoksui kivihieletä ja Wartburg-autoilta, ja sen läpi virtasi Elbe-joki, joka oli huomattavasti leveämpi kuin Myyrmäen Mätäoja.

Brittiläinen filosofi Alain de Botton pohtii kirjassaan *The Art of Travel* (2002) eksoottisuuden käsitettä. Hän määrittelee eksoottisen vierauden

tunteen kautta: outo pistorasia tai vesihana, erilainen ”modernimpi” fontti Amsterdamin Schipholin lentokentällä sekä kylttien outo ü-kirjain sanassa Üitgang. Tunnistan de Bottonin tekstistä oman voimakkaan ensikosketuksen kaupunkimatkailuun. Teimme Meissenista myös retkiä isoisäni vanhaan opiskelukaupunkiin Dresdeniin ja vierailimme Zwingerin barokkipalatsissa sekä Moritzburgin linnassa, mutta vahvimmat muistot liittyvät kuitenkin arjen pikkuasioihin: vessanpönttöön, jota vedettiin ketjusta (saniteettitiloissa haisi viemäri), ja aamiaisiin, joilla tarjottiin jälkiruoaksi kakkua.

Elämäni ensimmäinen kaupunkiloma oli sukellus suoraan perinteisen saksalaisen porvariperheen arkeen, ja majoitusmuoto oli coach-surfing, vaikkei sitä sillä nimellä vielä silloin kutsuttu. Tänäkin päivänä, 45 vuotta myöhemmin, koen vieraan kaupungin samalla tavalla kuin lapsuuteni Meissenin: miltä kaupunki kuulostaa, miltä se tuoksuu, miltä se tuntuu iholla? Tätä artikkelia varten googlasin tietoja Meissenista, Saksin osavaltion vanhimmasta kaupungista. Hiippakunta perustettiin vuonna 968, jolloin siitä tuli myös piispankaupunki, ja viralliset kaupunkioikeudet myönnettiin vuonna 1205 (*Encyclopaedia Britannica*). Myyrmäestä kotoisin oleva pikkutyttö ymmärsi kaupungin historiallisuuden aistien kautta. Siihen ei tarvittu tietosanakirjoja eikä opastettuja kaupunkikieroksia. Itse olin Myyrmäen ensimmäisiä asukkaita. Muutin vanhempieni kanssa Uomatiele keväällä 1970, kun ensimmäiset asukkaat olivat päässeet muuttamaan uuteen lähiöön syksyllä 1969. Tässä kontekstissa on ymmärrettävää, että Meissenin muistikuvat ovat niin eläviä ja konkreettisia. Kaupunki oli kerta kaikkiaan outo.

Vanhoissa kaupungeissa minua kiehtoo ”kaupungin muisti”, merkit menneistä sukupolvista ja siitä, miten nämä ovat läsnä nykyarjessa. Saapuessani vieraaseen kaupunkiin haluan ensin ”ymmärtää” kaupungin logiikan kävellessäni. Ei tulisi mieleenkään käyttää kännykän GPS-paikanninta. Korkeintaan minulla on viitteellinen paperikartta, jota vilkaisen välillä.

Lokakuussa 2018 vierailin Erasmus-vaihdon kautta Heilbronnin ammattikorkeakoulussa. Saa-vuin kaupunkiin yöllä ja otin rautatieasemalta taksin hotelliin. Aamulla lähdin tutkimaan Heilbronnin jalkaisin, maamerkinä Neckar-joki. Jotenkin onnistuin lukemaan karttaa ylösälaisin ja pitkähkön promenadin jälkeen päädyin kaupungin liepeille. Autio katu nousi jyrkästi, ja sitä reunustivat vauraan näköiset yksityishuvilat, sellaiset, joita näkee saksalaisissa rikossarjoissa, kuten Kettu. Päätelin, ettei joki voi virrata ylöspäin. Turistialueen kartasta ei ollut hyötyä, sillä olin ehtinyt kävellä pitkän matkan sen reunojen ulkopuolelle. Käännyin 180 astetta ja lähdin takaisin-päin. Vähitellen kadut alkoivat vilkastua, ja löysin lopulta historiallisen raatihuoneen torin. Tästä oli lyhyt matka joelle.

Aamun viileyden jälkeen päivä alkoi nopeasti läm-metä. Lokakuu 2018 oli Etelä-Saksassa historiallisen lämmin, päivällä mittari näytti ylimmillään 25 astetta ja aurinko paahtoi pilvettömältä taivaalta. Tunsin kaupungin ihollani ja lihaksissa pitkän kävelylenkin jälkeen. Ensimmäinen ope-tuspäivä oli perjantai, ja illalla Heilbronnin kir-konkellot soittivat eri puolilla kaupunkia alkavan pyhän merkiksi. Tunnistin kelloissa lapsuuteni Meissenin kirkonkellojen äänen, sen, joka oli ol-lut niin pelottavaa pääsiäisyönä. Nyt tämä tuntui kodikkaalta ja tutulta, minkä tahansa saksalaisen pikkukaupungin ääneltä.

Matka korkeakoulun Bildungs Campukselta ho-telliin kulki jokea pitkin. Neckar toi mieleen El-ben. En kuitenkaan päätenyt syömään saksa-laista perinneruokaa, lapsuuteni Knödeleitä, trendikkäässä joenrantaravintolassa. Sen sijaan bongasin linja-autoaseman läheltä turkkilaisen pikaravintolan, jossa nautin maukkaan falefelin. Kaupungin muisti elää ja kukoistaa monikulttuu-risessa todellisuudessa. Elävä kaupunki ei ole mikään menneiden ”hyvien” aikojen mausoleumi, vaan alati muuttuva kudelma, jossa ihmiset koh-taavat arjessa.

Perinteisillä kaupunkikiertoajeluilla turisti tar-kastelee matkakohdetta ikkunalasin takaa: va-semmalla eduskuntatalo ja oikealla Alva Aallon suunnittelema Finlandia-talo. Kirjassaan Alain de Botton ironisoi perinteisten matkaoppaiden tapaa jaotella nähtävyyksiä 1–3 tähden kohteiksi ja matkailun pakonomaista suorittamista: Madri-dissa hän olisi halunnut jäädä hotellihuoneeseen lepäämään, mutta matkailu velvoittaa ja de Bot-ton lähtee opaskirja kourassa tutkimaan tähdi-tettyjen nähtävyyksien olemusta. Hän pohtii myös autenttisuutta: nykymatkailija haluaa kokea au-tenttisia elämyksiä, nämä eivät synny valmiiksi pureskeltuina. Kaiken kokenut matkailija on myös vaativampi, hän tunnistaa puolivillaiset turistiry-sät (tourist traps) ja peilaa aiemmin koettua nyky-hetkeen. Toisaalta matkailua ”suorittava” turisti on kohteelle hyvä tulonlähde. Viime vuosina olen havainnut Helsingin kauppatorin laidalla hen-genvaarallisesti pyöräileviä turisteja keltaisissa liiveissä, perinteisen kaupunkikiertoajelun aktii-vimuoto! Tässä joutuu hieman ponnistelemaan elämyksensä eteen, mutta valmiiksi suunnitellu-la opastetulla reitillä ei kuitenkaan pääse koke-maan löytämisen riemua.

Palatakseni lapsuuden Meisseniin. Minulle kau-punkimatkailu on kuuntelemista, ihmettelyä, eksymistä, pysähtymistä, havahtumista, ylläte-tyksi tulemista. En kaipaa itselleni räätälöityjä paketteja tai appsien vinkkejä. Arvostan vierau-den tunnetta, koska silloin ymmärrän paremmin kuka olen, aivan kuten vuonna 1974 ymmärsin, että kotini sijaitsee uudessa lähiössä. Tähän ar-tikkeliin minulla ei ole kuvitusta ensimmäiseltä Meissen-matkalta. Ehkä shakinpelaajaisäni oli unohtanut kameran Suomeen tai ei ollut viisasta omatoimimatkalaisena kuvata DDR:ssä. Tai oli-kohan se edes sallittua 1970-luvun Itä-Saksas-sa? Kuvat ovat tallentuneet kehomuistiini, jossa ne eivät haalistu. Tähän artikkeliin liitän kuvan kävelyretkeltäni Heilbronnissa, eksytyäni kartan ulkopuolelle ja löydettyäni takaisin kaupungin sydämeen, jonka läpi virtaa joki.

© Pia Kiviaho-Kallio

ELÄVÄ KAUPUNKI EI OLE MENNEIDEN HYVIEN AIKOJEN MAUSOLEUMI, VAAN ALATI MUUTTUVA KUDELMA, JOSSA IHMISET KOHTAAVAT ARJESSA

Lähteet:

de Botton, A. (2002). The Art of Travel. New York: Vintage Books.

Encyclopaedia Britannica. [Viitattu 12.01.2019]
Saatavissa: <https://www.britannica.com/place/Meissen-Germany>